

EKLIPS

Förslaget tar sin utgångspunkt i en enkel fråga:
hur kan en liten byggnad skapa en stor rumslig upplevelse?
Svaret är inte en volym, utan en struktur – ett cirkulärt tak som samlar platsen och gör den till en tydlig målpunkt i Stadsparken.

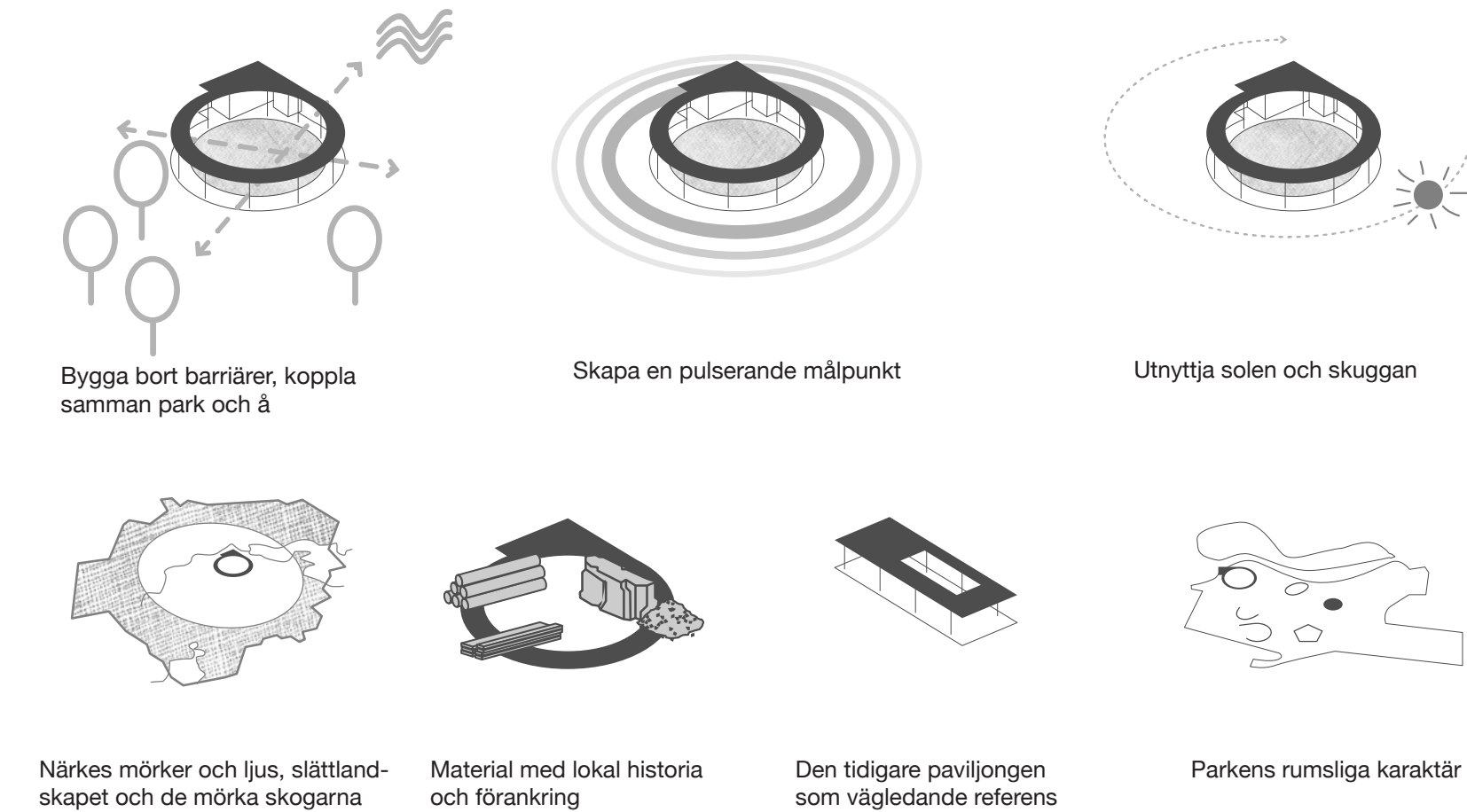
Cirkeln är både form och strategi. Med en diameter på cirka 20 meter definierar den ett nytt landskapsrum utan att stänga det. Den knyter an till parkens befintliga rumsligheter och till dess historiska lager, och blir samtidigt ett samtida tillägg som stärker platsens läsbarhet. Här skapas överblick, orienterbarhet och trygghet – avgörande kvaliteter i en park som ska fungera över hela dygnet och året.

Det som har styrt utformningen av paviljongen i landskapet – utöver dess placering i parkens samlande rum – är viljan att gestalta Närkes historiska koppling till ljus och mörker, i såväl landskapet som kulturhistorien. Här återkommer en tydlig dualitet: det öppna, cirkulära rummet i kontrast till paviljongens mer omslutande delar. Det är de mörka skogarna i Bergslagen i möte med slättens öppna kontakt med himlen. Det är skifferns, gruvornas och kolningens mörka ton – inte som något hotfullt, utan som en kraft som bär löften om utveckling och framtidstro. Dessa kontraster är idag närvarande i stadsparken, med dess stora variation av stora öppna ytor och intima landskapsrum, och det är i denna kontext som vårt förslag skriver in sig, som något igenkännbart men samtidigt helt nytt.

Under taket uppstår ett gemensamt rum för vistelse. Caféets gäster och parkens besökare delar samma yta, utan skarpa gränser. Sittplatser integreras i landskapet och organiseras utifrån sol, vind och rörelser. Minst hälften ligger under tak, resten i filterrat ljus. Resultatet är ett robust mikroklimat och en plats som fungerar lika väl en blåsig vårdag som en sommarkväll eller en stilla höstdag. Med en fast geometri skapas en öppenhet för hur rummet ska användas för både cafégäster och parkbesökare i framtiden.

Förslaget tar ett helhetsgrepp om funktion och rörelse. Entréer är tydliga från alla riktningar, nivåskillnader hanteras utan barriärer och kopplingarna till parkens stråk, scenen och Svartån förstärks. Resultatet är en plats som är lätt att förstå, lätt att nå och lätt att använda.

Genom en konsekvent idé skapas en robust helhet med hög arkitektonisk precision, stark platsförankring och stor utvecklingspotential, byggbar inom givna ramar och hållbar över tid. Ett tak, ett rum, en berättelse – där mörker och ljus formar en ny mittpunkt i parken.

Bygga bort barriärer, koppla samman park och å

Skapa en pulserande målpunkt

Utnyttja solen och skuggan

Närkes mörker och ljus, slättlandskapet och de mörka skogarna

Material med lokal historia och förankring

Den tidigare paviljongen som vägledande referens

Parkens rumsliga karaktär

Analys

Platsen präglas idag av otydliga rumsliga samband och svaga kopplingar mellan parkens olika delar, inte minst i relationen till Svartån. Samtidigt finns starka kvaliteter i parkens historiska struktur, dess rörelsestråk och dess inneboende geometriska logik.

Platsen är, som programmet påpekar, väl vald, och särskilt i relation till Svartån. Platsens relation till Svartån blir extra tydlig när man studerar Svartåns krökning och förgrening som sker just norr om platsen. Den runda udde som ån skapar, och den mjuka kulle som paviljongen ligger på skapar fantastiska möjligheter för att tillvarata platsen, berika och förstärka utsikten och relationen till Stora Holmen och in mot stadens mitt. Förslaget tar tillvara på denna unika kvalitet, och ett stort fokus har varit att skapa sittplatser i olika mikroklimat just i anslutning till kanten av ån.

Strax söder om platsen finns Stadsparkens café och restaurang, en uppskattad målpunkt för framförallt lunch och fika. Vi ser att cafepaviljongen ska fylla ett delvis annat behov, här kan man stanna till spontant, och ett besök här kan vara både långt, men också väldigt kort. Vi ser goda möjligheter att denna användning ska kunna ha en flytande blandning med de cafébesökare som bara passerar här. Att lägga ett större fokus på platsen i parken ger också större möjligheter för att det ska kunna bli en plats som aktiveras och används året om, även de långa perioder som serveringen är stängd för säsongen.

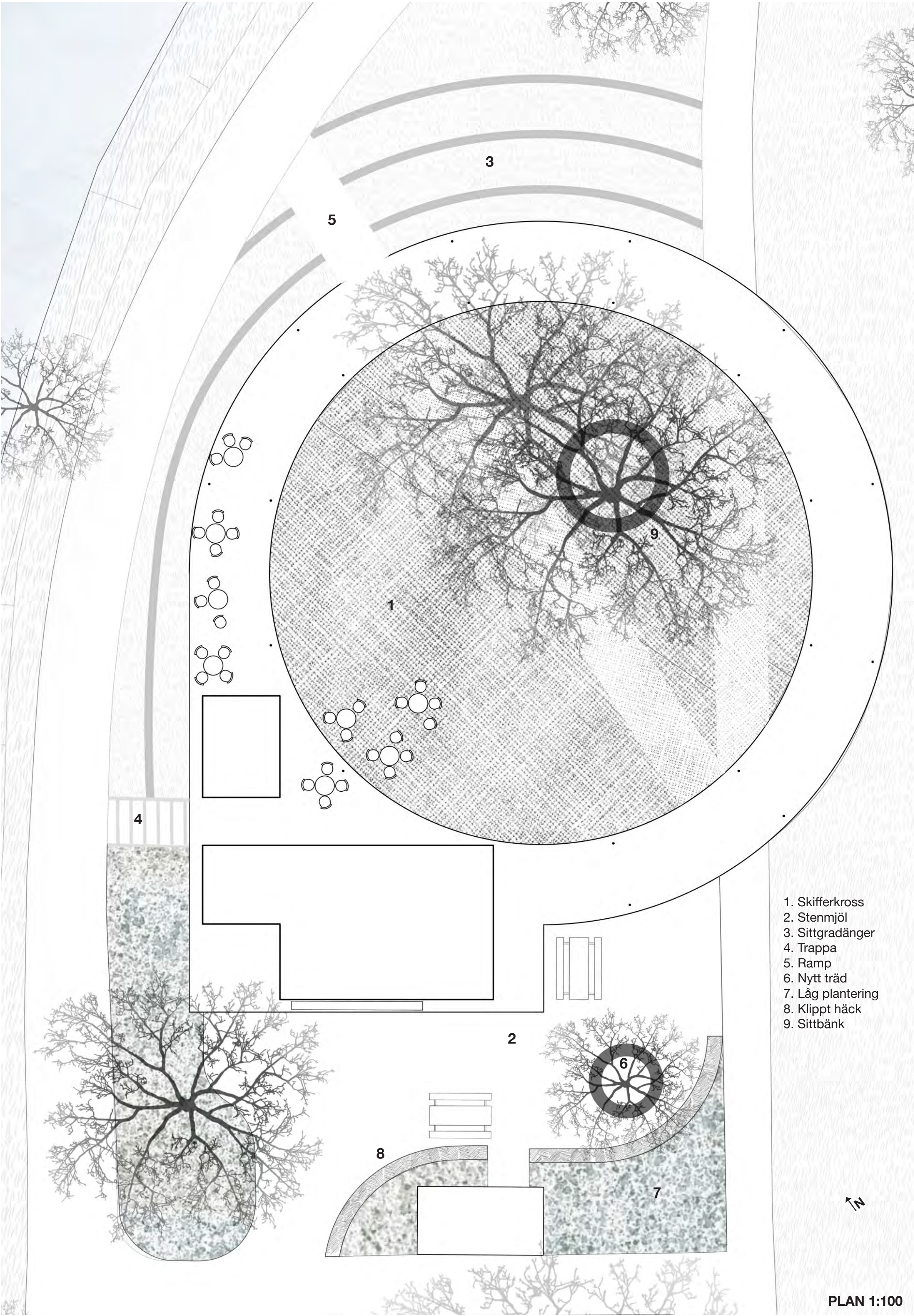
Program och organisation

Till det cirkulära taket ansluter en rektangulär cafepaviljong, med en sluten köksdel med serveringsluckor mot parken och en mindre, glasade serveringsdel som annonserar sig mot gångvägen, Svartån och staden. Planlösningen för cafepaviljongen har gjorts kompakt och rationell, med en önskan om att skapa en väl avvägd volym med en nyetablerad öppenhet och nya siktninjer. Serveringsluckor utomhus har placerats mot sydost och sydväst, medan entréerna till serveringsdelen ligger i paviljongens andra ände, på så sätt aktiveras byggnaden i alla riktningar.

Under det cirkulära taket, mot Svartån, placeras även en fristående, uppvärmd serveringsdel. Den glasade strukturen refererar till parkens växthus och skapar en säsongsförlängande zon. Tillsammans bildar byggnaderna en gradient av rum – från uppvärmt till ouppvärt, från inne till ute – vilket ger flexibilitet över tid och användning.

De glasade serveringsdelarna öppnar tillsammans byggnaden mot vattnet och aktiverar en sida som idag upplevs som en baksida.

I söder skapas en entréplats i anslutning till befintlig gångvägsstruktur. Här skapas en intim plats med både entré till caféservice och serveringslucka. På entréplatsens andra sida placeras Toalettmodulen, och får på så sätt en avvägd koppling till både caféet och parken. Längs sydvästra fasaden uppstår en vägg som kan fungera som solvägg med en bänk för tillfälliga stopp, exempelvis med en glass i handen under en solig men kylig vårdag.

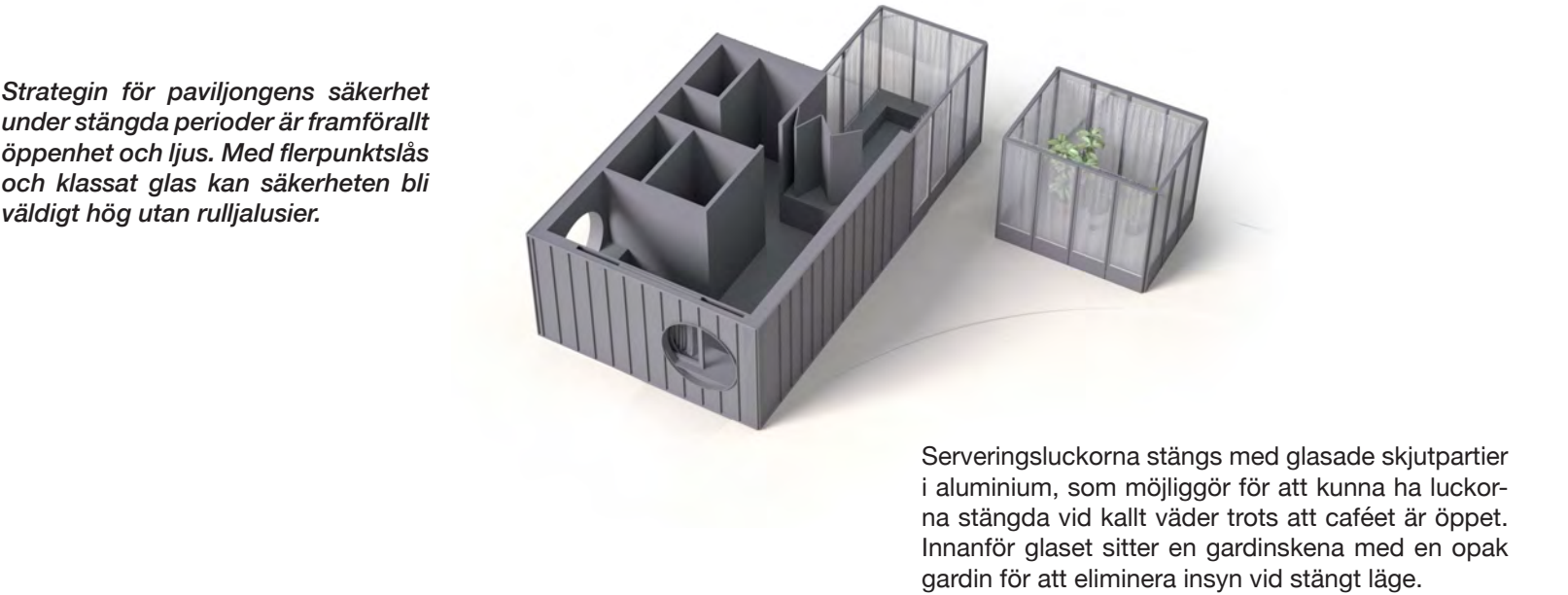

PLAN 1:100

Viklucor stänger av köksdelen från serveringsdelen när caféet är stängt, på så vis kan serveringsdelen vara mjukt upplöst och transparent även kvällstid och utanför säsong

I serveringsdelarna sitter en skir gardin innanför glaset, för bländskydd under caféets öppningstid och som diffusering av belysning under caféets stängda tid. Under vintertid kan den isolerade delen användas för förvaring av utemöbler eller som vinterförvaring av växter.

Gestaltning
Centralt i gestaltningen har varit arbetet med kontraster och dualiteter; ljus – mörker, stängt – öppet, tyngd – lätthet, monumentalt – informellt, spektakulärt – rationellt.

Var byggnadsdel har utformats för att få sin roll och förstärka dessa dualiteter. Taket med sin synliga konstruktion i strukturlackerat svart stål refererar både till befintliga pergolor i parken och till bergslagens långa industrihistoria. Ett svart tak hjälper också till att förstärka utblickarna, under taket skapas en inramning till de olika vyerna som geometrin ger upphov till.

Den tidigare, nu rivna paviljongen har fungerat som en vägledande referens i arbetet. Dess lätthet och dess placering med den starka kopplingen mellan Svartån och parken är något som vi vill återintroducera.

Cafépaviljongen har gestaltats som två distinkta delar, den slutna och den öppna – en gestaltning som skapar en tydlighet i funktion och rumslig upplevelse. Den slutna delen kläs med stående smala plywoodskivor behandlade med svarttjära, och mellan skivorna sitter stående läkt som manifesterar paviljongens rationella uppbyggnad, relaterar till takets synliga konstruktion och skapar ett skuggspel när solen rör sig runt paviljongen. Den öppna delen består av glaspartier i svart aluminium. Interiört kläs paviljongen i en ljus plywood med inslag av rostfritt stål i köksdelen.

Landskap
Paviljongen och dess omgivning ansluter till klassiska parkideal där promenadstråk, samlingsytor och sociala mötesplatser är centrala. Med sin öppna och tydliga form skapar den en definierad rumslighet för möten, vistelse och flexibilitet, samtidigt som den upplevs som en naturlig del av parkens helhet och en målpunkt synlig från flera håll.

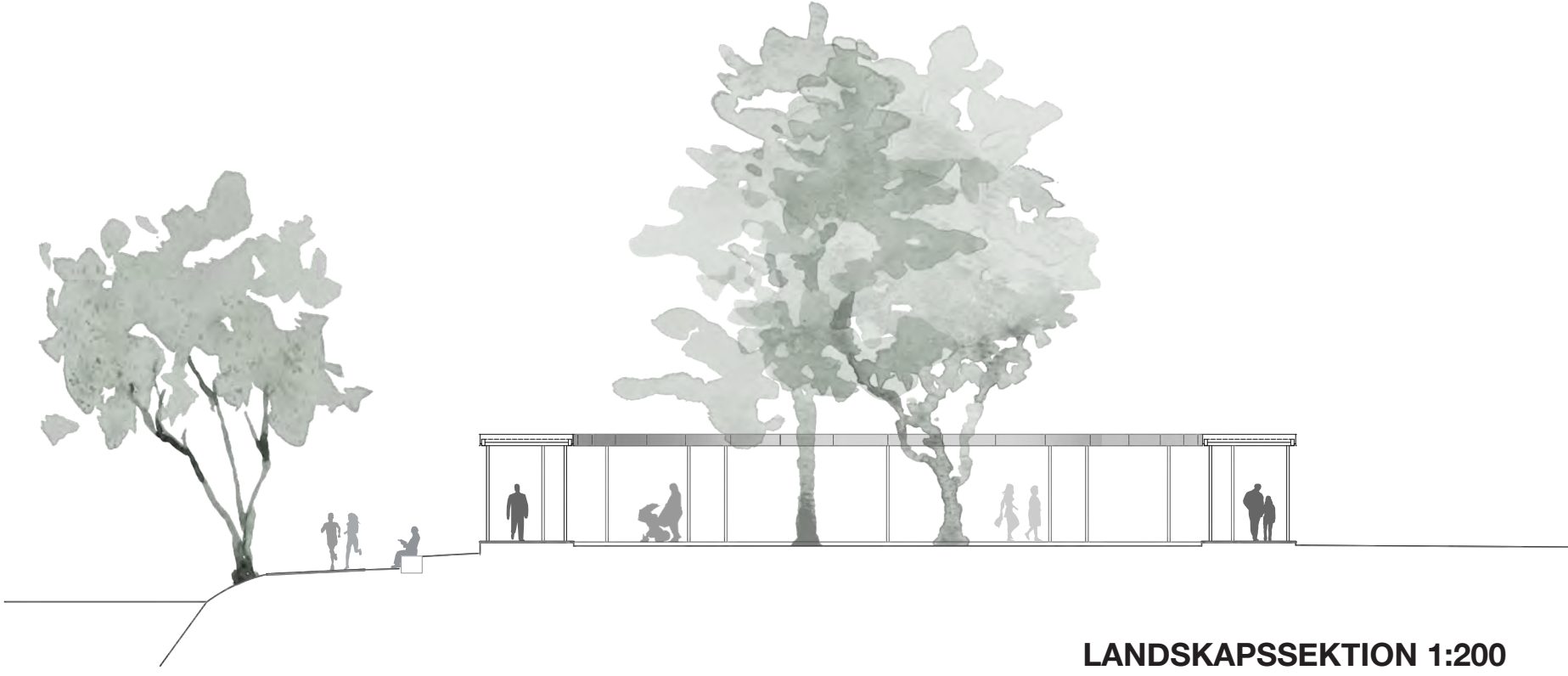
Den cirkulära formen knyter an till Georg Arns plan från 1933 där flera mötesplatser är gestaltade som cirkulära rum. Den cirkulära och böjda formen återfinns i parkens strukturer även idag, exempelvis i plaskdammen, grusytan vid Stadsparkens scen, parkens formklippta häckar och slingrande gångvägar. Genom öppna sidor och generösa fönsterpartier bevaras viktiga siktlinjer, vilket stärker parkens öppna karaktär. Placeringen intill ån binder samman Stadsparken

med innerstaden och Stora Holmen genom utblickar och rörelsestråk. Paviljongen fungerar både som en vistelseplats och en utgångspunkt för vidare rörelse i parken. Topografin tas tillvara genom gradängar i återbrukade naturstenblock i gräsmattan som skapar informella sittplatser, och tillgängligheten säkerställs genom en ramp i norr samt tillgängliga entréer från väster och söder.

Under taket möts besökaren av en ljus markbeläggning som uppmuntrar till vistelse och rörelse i skuggan, ett mörkt skifferkross i centrum förstärker känslan av att landa och samlas på platsen. Den inre cirkeln hålls öppen, med en rund bänk kring ett befintligt träd och två passager som kopplar till parkens stråk. Gestaltningen med den karaktäristiska skiffren skapar en tydlig, omsluten och flexibel plats för aktiviteter året om, från mindre konserter och marknader till stillsam vistelse.

Sydväst om paviljongen kompletteras miljön med planteringar och klippta häckar som ansluter till befintlig vegetation. Här skapas ett solbelyst rum med sittplatser orienterade mot eftermiddags- och kvällssolen. Materialvalen utgår från lokala naturresurser, med fokus på återbruk och restprodukter från stenbrott, såsom skiffer och andra naturstenar. En variation av sittmöjligheter erbjuds genom återbrukade möbler, platser under träd, gradängar och solbänkar. De två befintliga träden integreras i den cirkulära formen och bidrar med historisk tyngd och en stark koppling till platsen, samtidigt som de varsamt stammas upp för att samspela med takets utformning.

Belysning
Taket förses på insidan med en dold programmerbar ljuslist som hjälper till att skapa en upplevelse under årets och dygnets mörka timmar som förstärker rummet och dess kvaliteter. Ljuset kan variera över dygnet och året och möjliggöra för en stor variation av aktiviteter på platsen. När caféet är stängt fungerar de öppna glasade ytorna som lyktor, där skira gardiner av växthustyp hjälper till att diffusera ett mjukt ljus. Även serveringsluckorna förses med kompletterande belysning i stängt läge. Befintlig belysning längs gång- och cykelvägen förlängs till entréplatsen och skapar belysning kring toalettmodulen.

Höstdagjämning, kl 9.
Paviljongen har ännu inte öppnat, parkbesökare rör sig genom strukturen. Flanörer tar en vilopaus på en bänk i morgonsolen

Sommarsolstånd, kl 12.
Semesterfirare, turister och parkbesökare flockas till paviljongen för en svalkande paus. Den höga solen skapar många möjligheter till skugga under taket och under de två grönskande träden.

Vintersolstånd, kl 12.
Årets julmarknad är i full gång. Den låga vintersolen glittrar i skifferkrossen. Café har tillfälligt öppet för att servera glögg och varm choklad.

Vintersolstånd, kl 15.
Ett varmt ljus lyser upp parkrummet åt några få parkbesökare som trots det bistra vädret.

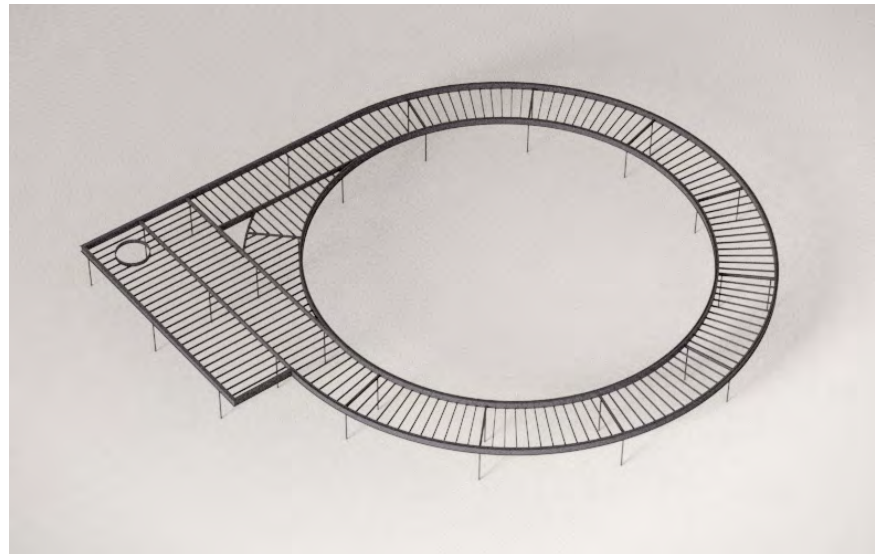

Teknisk beskrivning

Taket konstrueras av stålprofiler av standarddimensioner. Pelare görs cirkulära och av optimerade dimensioner, och kan användas för avvattnig. De två cirkulära ringbalkarna, som är viktiga för den rumsliga upplevelsen, görs utav höga och smala vkr-profiler som rullvalsas till korrekt radie, och sätts samman i moduler. Mellan ringbalkarna ligger lättbalkar, och ovanpå dessa konstrueras ett enkelt läglutande tak av plywood och takpapp. Valet att använda genomgående stål som bärande konstruktion i taket möjliggör för att delar av taket skulle kunna vara en öppen pergolastruktur, och har en längre livslängd och en lägre underhållskostnad jämför med en träkonstruktion.

Cafepaviljongen har gestaltats för optimerad rationalitet och ekonomi, utan att tumma på de arkitektoniska ambitionerna. Den enklaste metoden för en rationell och ekonomiskt fördelaktig konstruktion är att använda konventionella metoder. Paviljongen är därför gestaltad som en sedvanlig regelkonstruktion på betongplatta. Då taket bärs av den fristående men integrerade stålstormen behöver regelstormen bara dimensioneras för sin egenvikt och sidostabilitet. Taket kan utföras friliggande från konstruktionen, och därmed skapas goda möjligheter för isolering utan köldbryggor samt utrymme för installationsdraineringar. Väggarna utförs utan installationsskikt, utan dragningar görs i tak och innerväggar, vilket är ytterligare en åtgärd för att optimera ytor och kostnader.

Den oisolerade serveringsdelen utförs av självbärande, svarta öppningsbara aluminiumpartier – och fungerar ungefär som ett växthus under tak.

Strukturmodell

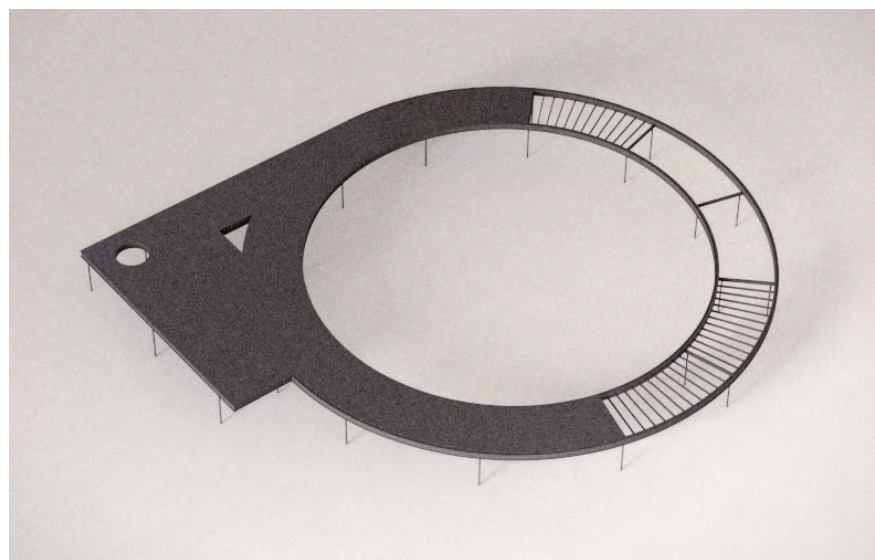

Diagram utvecklingsbarhet: möjlig uppluckring av tak till pergola

FASAD NORDVÄST 1:50

Hållbarhet

Förslaget bygger på robusta och långlivade material med låg underhållsnivå. Den enkla konstruktionen minimerar resursanvändning i både uppförande och drift. Den rumsliga flexibiliteten möjliggör användning över tid och säsong, vilket stärker platsens sociala hållbarhet. Mikroklimatet under taket bidrar till komfort utan tekniskt avancerade lösningar. Träregelstomme är en klimatsnål konstruktion, och isolering görs med lösull eller träfibber. För grunden kan en koljerggrund med foamglas vara ett mycket bra alternativ om budgeten tillåter.

Budget

Förslaget har gestaltats med en ambition om att inte skapa en separation mellan byggnad och landskap, och av den anledningen har vi valt att behandla budgeten som en gemensam post, där ståltaket är den budgetpost som kommer att behöva landa på båda delarna.

Förslaget bygger på en tydlig princip: resurser koncentreras till de delar som skapar störst arkitektoniskt och socialt värde, i detta fall främst takets rumsbildande funktion, medan övriga delar hålls enkla och rationella. Den repetitiva konstruktionen, standardiserade materialval och den tydliga uppdelningen mellan uppvärmda och ouppvärmade delar ger god kostnadskontroll samt minimerar risk i genomförandet. Den stora osäkerhetsfaktorn i projektets budget är taket, och vi har därför valt att lägga en stor summa på denna i budgeten för att ta höjd.

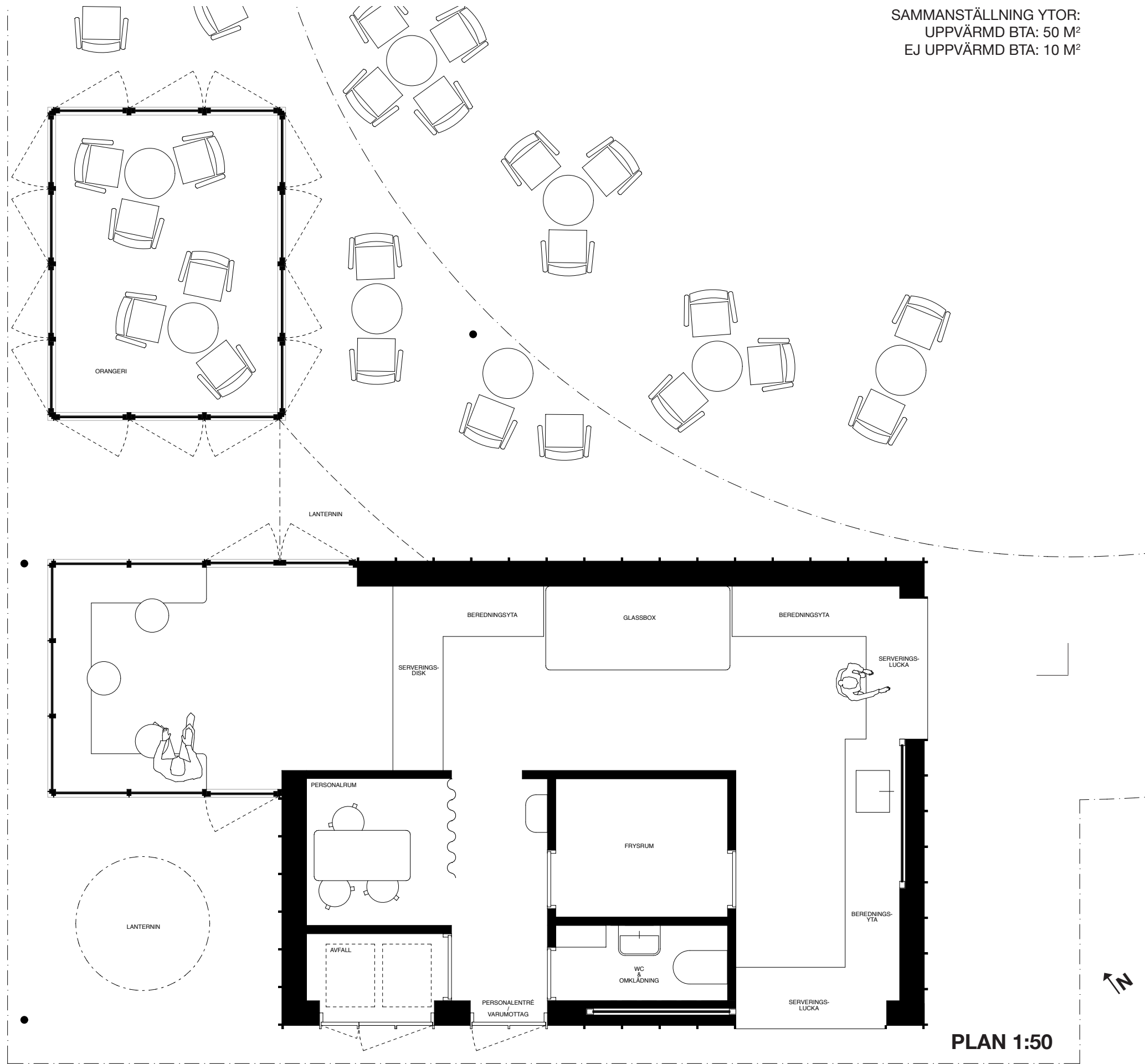
Grov kostnadskalkyl för projektets delar:
Cafépaviljong, uppvärmd del: **2 000 000** (40000:-/kvm)
Oisolerad serveringsdel: **150 000**
Ståltak: **1 700 000** (7500:-/kvm)
Stenbeläggning: **300 000**
Stenmjöl / grus: **150 000**
Mur av återbrukade stenblock: **250 000**
Häck: **25 000**
Rabatt: **25 000**
Träd inkl. Växtbädd: **40 000**
Bänkbord & rundbänkar: **140 000**
Trappa i natursten: **100 000**

Summa: **4 880 000**

Utvecklingsbarhet

Förslaget bygger på en stark och tydlig grundidé där den cirkulära strukturen och paviljongen utgör två självständiga men samverkande element. Detta ger en hög robusthet i vidare projektering – delarna kan justeras var för sig utan att helheten förlorar sin arkitektoniska kvalitet. Taket rymmer särskilt stor utvecklingspotential. Det kan öppnas upp i delar och övergå i en pergolastruktur i delen som ligger längst ifrån serveringen, eller justeras i bredd för att finjustera relationen mellan väderskydd, öppenhet och kostnad. Den oisolerade serveringsdelen kan utgå, reduceras eller integreras i huvudbyggnaden, vilket möjliggör olika scenarier för verksamhetens omfattning och säsongsanvändning. Även konstruktionen kan optimeras vidare, där takets bärverk anpassas för att hitta en effektiv balans mellan materialåtgång, precision och montage. Förslaget vilar därmed inte på en specifik lösning, utan på en tydlig princip – vilket ger stor flexibilitet att möta framtida krav utan att de bärande kvaliteterna går förlorade.

SAMMANSTÄLLNING YTOR:
UPPVÄRM D BTA: 50 M²
EJ UPPVÄRM D BTA: 10 M²

SEKTION 1:50

FASAD SYDVÄST 1:50